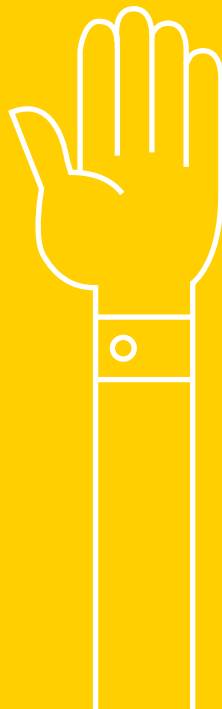
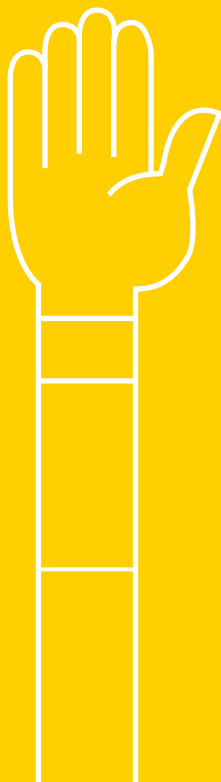
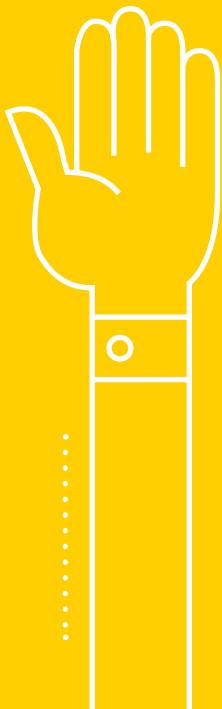

Wolontariat w szkole *dobre praktyki*

| Wstęp |

Oddajemy w Wasze ręce wybrane przez nas dobre praktyki wolontariatu szkolnego, zebrane w ramach programu *Kto na ochotnika? Wolontariat w szkole*. Przez ponad rok pracowaliśmy ze szkołami warszawskimi nad rozwijaniem wolontariatu edukacyjnego, refleksyjnego, opartego na potrzebach lokalnych społeczności oraz samych uczniów i uczennic. Towarzyszyło nam przekonanie, że choć są pewne ogólne rekomendacje, które chcielibyśmy przybliżyć nauczycielkom i nauczycielom, uczniom i uczennicom oraz dyrektorom, to nie ma jednego idealnego modelu wolontariatu. Pojęcie „dobry wolontariat” w naszym rozumieniu mieści w sobie bardzo wiele kategorii, od tych związanych z rolą uczniów (oddawanie młodzieży decyzji i odpowiedzialności za działanie, współpraca z rodzicami i nauczycielami), poprzez tematy (skupienie się na problemach ważnych dla szkoły lub społeczności) i formy działania (sięganie po narzędzia twórcze, wykorzystanie uczenia się rówieśniczego), aż po cały proces towarzyszący wolontariatowi (wzmacnianie zespołu, świętowanie sukcesów, integracja wolontariuszy) i komunikację z innymi (promocja wolontariatu w szkole i poza szkołą).

W publikacji zamieściliśmy też kilka dobrych praktyk z innych programów CEO, które mogą być inspiracjami dla opiekunów i opiekunek wolontariatu w szkołach. Mamy nadzieję, że znajdziecie wśród naszych przykładów takie, które zainspirują Was do stworzenia własnej, autorskiej dobrej praktyki!

Małgorzata Leszko

Autorzy i autorki:

Maja Dobiasz-Krysiak, Marta Brzezińska-Hubert,
Małgorzata Leszko, Joanna Wrońska, Mateusz Konieczny

Redakcja i korekta:

Malina Baranowska-Janusz

Projekt graficzny i skład:

Żaneta Strawiak-Pulkowska, Maria Pawlak

Publikacja powstała w ramach programu Centrum Edukacji Obywatelskiej *Kto na ochotnika? Szkolne programy wolontariatu*. Projekt współfinansuje m.st. Warszawa. Projekt mieści się w zakresie priorytetowych zadań publicznych wskazanych w Programie Młoda Warszawa. Miasto z klimatem dla młodych 2016-2020 oraz w projekcie wolontariatu miejskiego Ochotnicy Warszawscy 2016-2020.

www.ochotnicy.ceo.org.pl
www.ochotnicy.waw.pl

| Synergia lokalnej współpracy |

Organizatorzy

Uczniowie i uczennice Liceum Ogólnokształcącego im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego przy Zespole Szkół nr 23, schronisko salezjańskie dla seniorów na Solcu, Młodzieżowy Dom Kultury na ul. Łazienkowskiej, Powiślańska Fundacja Społeczna

Oskar w kategorii...

Współpraca szkolna i pozaszkolna

Wartością tego działania jest współpraca szkolnego klubu wolontariatu w obrębie szkoły (przenikanie się edukacji pozaformalnej i formalnej) oraz szkoły i wolontariuszy z różnymi instytucjami w środowisku lokalnym. Część tych kontaktów została zainicjowana przez opiekunkę koła, a część – co warto szczególnie podkreślić – przez samych wolontariuszy i wolontariuszki. Nie tylko regularnie współpracowali z danymi organizacjami, ale też włączali w większe działania swoich rówieśników. Te różne płaszczyzny współpracy dają niesamowitą synergii! Takie podejście do wolontariatu pozwala podchodzić do uczniów i uczennic bardzo indywidualnie, bo każdy sam wybiera, z kim chce współpracować, a rolą nauczyciela jest wspieranie młodzieży, pomoc w dotarciu do organizacji, wspólne omawianie doświadczenia wolontariatu.

Opis

Zaczął się od współpracy młodzieżowego domu kultury ze szkołą i z domem pomocy społecznej. Za jego pośrednictwem uczniowie jednej z klas technikum w ramach swoich zajęć lekcyjnych (choć pracowali też po lekcjach) wykonali makietę Domu Pomocy Społecznej im. Św. F. Salezego w Warszawie. Proces tworzenia bardzo klasę zintegrował, a makietę bardzo się udało. Chcąc zbadać potrzeby seniorów, do kontaktu z DPS-em włączyli się członkowie szkolnego koła wolontariatu. Jeden z wolontariuszy – uczeń trzeciej klasy liceum – przez cały rok regularnie odwiedzał podopiecznych DPS-u. Jego zaangażowanie w różne działania na rzecz tej placówki dało mu dużo rado-

ści, satysfakcji, a także wyróżnienie w Konkursie Ośmiu Wspaniałych (został jednym z laureatów edycji w 2018 roku). Z kolei dwie inne wolontariuszki nawiązały bliższą współpracę z Powiślańską Fundacją Społeczną, regularnie pomagając w świetlicach środowiskowych. Do większych akcji – takich jak robienie ozdób świątecznych na Boże Narodzenie i Wielkanoc – włączały innych członków i członkinie wolontariatu uczniowskiego.

Pomysły, inspirujące przykłady, ciekawe materiały

Wiele kół wolontariatu współpracuje z przedszkolami lokalnymi, w których wolontariusze i wolontariuszki czytają dzieciom, bawią się z nimi, organizują konkursy, uczą języków obcych. Uczniowie i uczennice starszych klas często sami nawiązują taką współpracę; w przypadku młodszych klas sprawdzają się przedszkola będące częścią szkoły, szkolne zerówki lub świetlice młodszych klas – wtedy wolontariusze i wolontariuszki nie muszą wychodzić poza szkołę. Takie działania nie tylko sprawiają maluchom dużo radości, ale też przynoszą uczniom zaangażowanym w ich prowadzenie rozwój kompetencji społecznych, językowych i innych. W zależności od działania warto poprosić innych nauczycieli, np. polonistów, anglistów, o wsparcie w przygotowaniu dzieci do nowych zadań. W niektórych szkołach koła wolontariatu uczniowskiego działają jak łączniki, organizujące występy szkolnego chóru czy kółka teatralnego w lokalnych domach opieki społecznej, klubach seniora i innych organizacjach. W przypadku starszej młodzieży szkoła nie musi wchodzić w rolę organizatora i opiekuna uczniów podczas wykonywania działań wolontariackich – wystarczy, że opiekun lub opiekunka znajdą czas, by wspólnie omówić nowe doświadczenia, porozmawiać o nabytych umiejętnościach, nowych pomysłach i trudnościach.

DO POCZYTANIA:

Wolontariat w szkole: organizacja i prowadzenie szkolnego wolontariatu, red. M. Misztela, Centrum Wolontariatu, 2012:

http://bibliotekawolontariatu.pl/wp-content/uploads/wolontariat_w_szkole_2012.pdf

Analiza potrzeb – pakiet edukacyjny Pozaformalnej Akademii Jakości Projektu, część 5, red. Anna Szlęk, FRSE, 2008:

<http://czytelnia.frse.org.pl/analiza-potrzeb>

| Wolontariusze pierwsza klasa |

Organizatorzy

Uczniowie i uczennice Szkoły Podstawowej nr 321 w Warszawie

Oskar w kategorii...

Promocja wolontariatu wśród najmłodszych

Promocja wolontariatu w szkole to jedno z ważnych zadań koła, na które jednak często brakuje czasu albo pomysłu. Tymczasem to właśnie informowanie rodziców, uczniów i uczennic oraz nauczycieli i nauczycielek o tym, co dzieje się koło wolontariatu, daje szansę na jego rozwój, dopływ świeżej krwi i nowych pomysłów. Wartość tego działania polega właśnie na promowaniu wolontariatu już od najmłodszych lat. Dzieci, które rozpoczną naukę w tej szkole, wolontariat uczniowski będą postrzegały jako integralną część szkoły, która będzie dla nich zarówno miejscem formalnej nauki, jak i włączania się w pomoc innym oraz własny rozwój w działaniu. Wartość stanowi także forma tego działania: stolik, jego wystrój i gry przygotowane przez wolontariuszy przy wsparciu opiekunki koła.

Opis

Wolontariusze i wolontariuszki z młodszych klas (IV i V) przygotowały stolik dotyczący działań wolontariackich podczas dnia otwartego szkoły. Celem było wprowadzenie w tematykę wolontariatu dzieci, które odwiedziły szkołę z zamiarem rozpoczęcia nauki w tej szkole. Aby dostosować przekaz do wieku (6-7 lat), młodzi wolontariusze przygotowali puzzle oraz krótki quiz. Pytania dotyczyły zarówno istoty wolontariatu (np. kim jest wolontariusz, kto może zostać wolontariuszem czy wolontariuszką), jak i zrealizowanych przez koło akcji, np. WOŚP. Stolik wolontariatu cieszył się dużym zainteresowaniem, a wolontariusze podczas rocznego spotkania ewaluacyjnego wymieniali to działanie jako jedno z najciekawszych i najbardziej satysfakcjonujących.

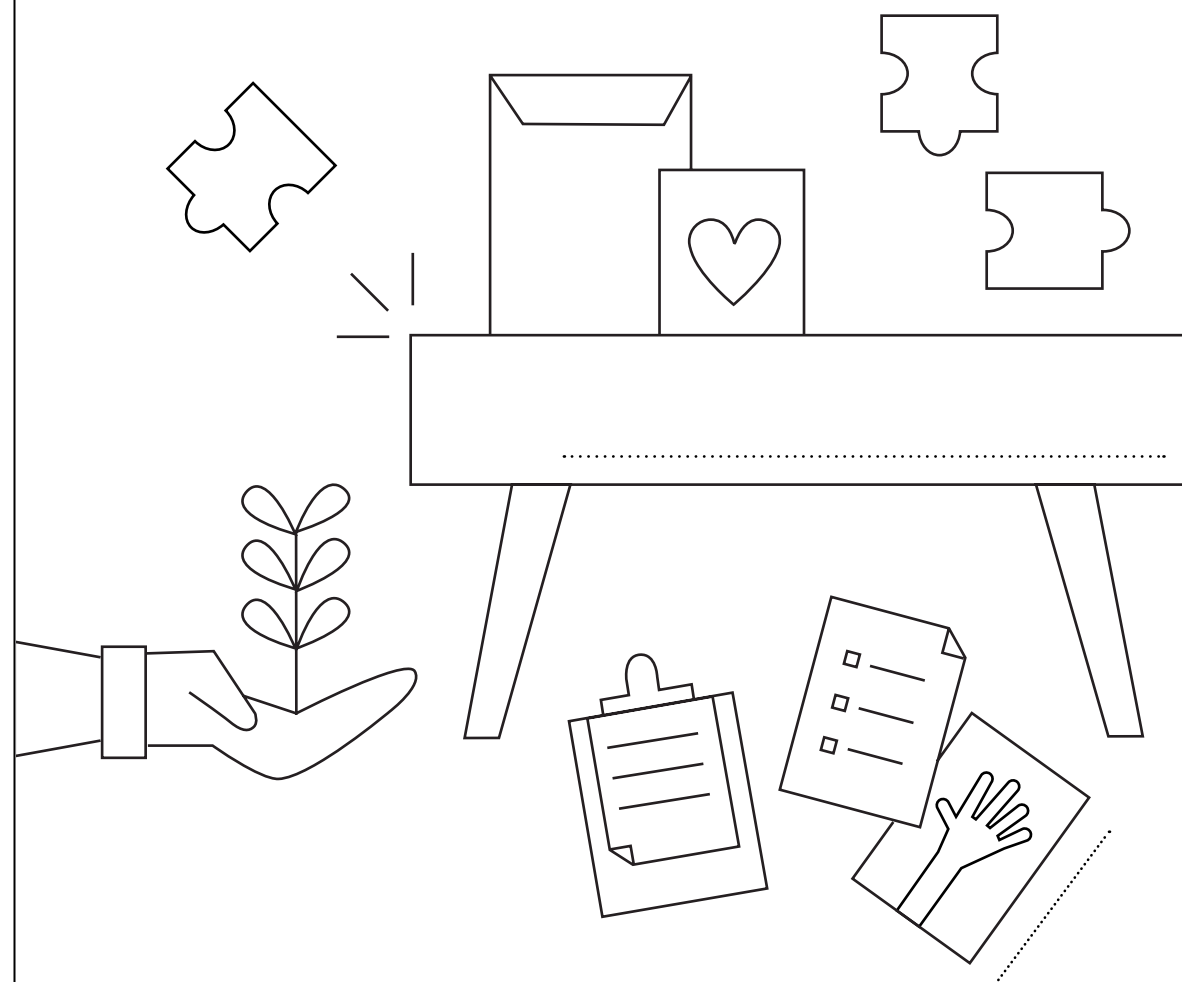
Pomysły, inspirujące przykłady, ciekawe materiały

Działanie to może mieć różne formy i być powtarzane przy różnych okazjach, np. stoiska koła wolontariatu uczniowskiego podczas pikników szkolnych i rodzinnych, dni otwartych, zebrań dla rodziców. Wolontariusze mogą nie tylko sprzedawać ciasta i inne produkty, ale też organizować gry, quizy i inne interakcje dotyczące idei wolontariatu i prowadzonych działań. Przy tej okazji można też zbierać pomysły na działania od odwiedzających czy zapraszać do udziału w najbliższych wydarzeniach.

DO POCZYTANIA:

Szkolne wolontariaty – co robić, aby zagrało, red. J. Zajusz, Regionalne Centrum Wolontariatu w Katowicach, 2016:

http://bibliotekawolontariatu.pl/biblioteka/e-book/790_

| Od wolontariatu szkolnego do międzynarodowego |

Organizatorzy:

Uczniowie i uczennice Technikum Elektronicznego nr 1 Zespołu Szkół nr 36 im. M. Kasprzaka w Warszawie, Fundacja im. Roberta Schumana

Oskar w kategorii...

Spotkania z inspirującymi wolontariuszami – oddać głos młodym

Opiekunowie i opiekunki wolontariatu często mierzą się z trudnością, jak zachęcić młodzież do wolontariatu lub jak utrzymać motywację na wysokim poziomie. Dobrym pomysłem jest oddanie pola innym młodym wolontariuszom, którzy robią inspirujące rzeczy, i zaproszenie ich na spotkanie lub warsztat. Tak właśnie zrobiło Technikum nr 1.

Przy tej okazji młodzi ludzie, którzy niedługo opuszczą szkołę i staną przed wyborem dalszej drogi życiowej, mogli poznać możliwości kontynuacji działań wolontariackich w wymiarze międzynarodowym. Ważne było to, że te informacje otrzymali od osoby trochę tylko starszej od nich, będącej żywym przykładem na to, że pomagając innym można zdobywać praktyczne doświadczenie, uczyć się języków i rozwijać inne kompetencje. Po drugie, z inicjatywy Vlady, warsztat dotyczył nie tylko wolontariatu zagranicznego, ale też komunikacji pozawerbalnej w aspekcie międzykulturowym. Była to wiedza pozaszkolna, a jednocześnie bardzo ciekawa i praktyczna. Warsztat prowadzony był w sposób interaktywny. Zajęcia bardzo się podobały, a młody wolontariusz europejski mógł przeprowadzić samodzielnie przygotowany warsztat.

Opis

Na początku roku szkolnego, podczas spotkania dotyczącego zainteresowań, potrzeb i pomysłów na działania szkolnego wolontariatu, uczniowie zgło-

sili chęć poznania zagranicznych wolontariuszy i programów wolontariatu. Opiekunka koła wolontariatu zaprosiła zatem na spotkanie wolontariusza zagranicznego - Białorusina Vlady Sivakova, realizującego swój projekt wolontariatu europejskiego w warszawskiej Fundacji im. Roberta Schumana. Vlad z kolei zaoferował – oprócz przedstawienia informacji o możliwościach, jakie Unia Europejska daje wolontariuszom – przeprowadzenie warsztatu na temat komunikacji pozawerbalnej w języku angielskim. W zajęciach, które miały formę prezentacji uczestniczącej, wzięło udział ponad 20 członków koła wolontariatu. Uczniowie i uczennice aktywnie się włączali, brali udział w krótkich ćwiczeniach i zadawali pytania. Po warsztatach była możliwość indywidualnej rozmowy z Vladem, aby dowiedzieć się więcej o tym, czym jest wolontariat międzynarodowy (np. że można pomagać społeczności lokalnej w innym kraju, a jednocześnie wiele się uczyć) i o możliwościach, jakie daje wolontariat europejski oraz Europejski Korpus Solidarności. Po warsztatach uczestnicy otrzymali od Vlady maila z linkami i informacjami na ten temat.

Pomysły, inspirujące przykłady, ciekawe materiały

Kilka innych szkół również zaprosiło wolontariuszy europejskich na regularne spotkanie koła lub zorganizowało prezentację poza godzinami lekcyjnymi. Warto zatem sprawdzić, czy w lokalnym otoczeniu szkoły znajduje się organizacja goszcząca takich wolontariuszy zagranicznych. Z kolei w Warszawie w ramach programu zaprosiliśmy na spotkanie z uczniami i uczennicami Młodzieżową Drużynę Ratowniczą, która przeprowadziła grę symulacyjną dotyczącą pierwszej pomocy oraz ćwiczenia na fantomie.

Czasem taką osobę można jednak znaleźć też wśród samych członków koła – lub jego absolwentów. W Szkole Podstawowej nr 103 w Warszawie była uczennica, która teraz jest wolontariuszką w PAH-u, zorganizowała dla chętnych osób z koła wolontariatu interaktywne warsztaty o studniach w Sudanie.

DO POCZYTANIA:

<https://www.facebook.com/SchumanVolunteersExperiences/>

Wolontariat zmienia nas, red. M. Brzezińska-Hubert, A. Moskwiak, FRSE 2010, <http://czytelnia.frse.org.pl/wolontariat-zmienia-nas/>

Portal Europejskiego Korpusu Solidarności:

https://europa.eu/youth/solidarity_pl

| Podaj dalej! |

Organizatorzy

Uczniowie i uczennice Szkoły Podstawowej nr 103 w Warszawie, schronisko dla bezdomnych zwierząt „Na Paluchu”

Oskar w kategorii...

Uczenie się rówieśnicze

Szczególną wartością tego działania jest wykorzystanie i rozpowszechnienie rezultatów wizyty w schronisku w ramach edukacji rówieśniczej. Daje to możliwość zarówno podzielenia się zdobytą wiedzą i doświadczeniem wolontariackim z innymi, jak również wzmacnia rozwój wolontariuszy pod kątem kompetencji kluczowych, m.in. społecznych (współpraca w zespole, publiczne wystąpienia), cyfrowych, porozumiewania się w języku ojczystym i umiejętności uczenia się oraz uczenia innych – zgodnie z założeniem, że naprawdę umiemy coś wtedy, kiedy potrafimy wyjaśnić to innym.

Opis

12 wolontariuszy z ze starszych klas szkoły podstawowej i gimnazjum odwiedziło schronisko dla psów „Na Paluchu” i wzięło udział w warsztatach dotyczących działań wolontariackich w tej placówce (relacja zdjęciowa znajduje się na stronie: <http://sp103.waw.pl/2506-2/>). W wyniku wizyty dzieci przygotowały prezentację, którą później pokazywały w klasach w ramach edukacji rówieśniczej, opowiadając jednocześnie o tym, na czym polega wolontariat w schronisku, z jaką odpowiedzialnością się łączy, jakie psy można zaadoptować, jak to wygląda itp. Prezentacje zostały bardzo dobrze przyjęte w szkole – uczniowie i uczennice przyznali, że nie byli świadomi różnych faktów dotyczących zarówno sytuacji psów, jak i konkretnych aspektów funkcjonowania schroniska.

Pomysły, inspirujące przykłady, ciekawe materiały

Uczenie się rówieśnicze może być zarówno elementem promocji wolontariatu szkolnego, jak i formą wolontariatu samą w sobie. Z jednej strony mamy przykłady działań rzeczniczych lub kampanii społecznych, w ramach których uczniowie organizują warsztaty dla rówieśników (np. zorganizowana przez uczniów akcja →**Dodaj Jeden** dotycząca rodzin zaprzyjaźnionych jako formy

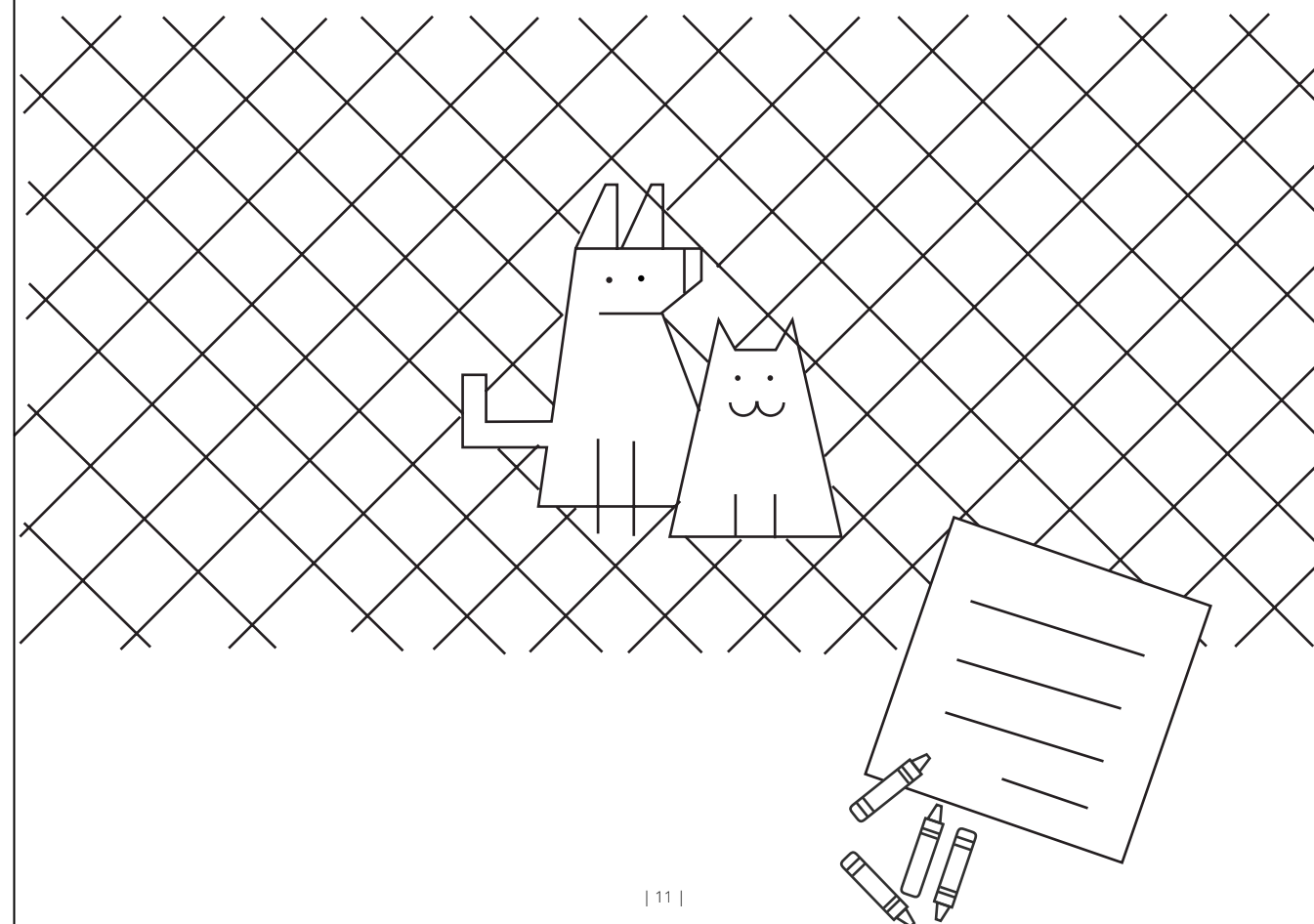
wspierania dzieci z domów dziecka), z drugiej zaś pomysły na korepetycje szkolne prowadzone przez uczniów lub wymianę umiejętności i wiedzy bez związku z nauką szkolną.

Dobrze jest wesprzeć uczniów i uczennice w przygotowaniu się do prowadzenia zajęć, jednak bez wyręczania i krytykowania. Warto polecić atrakcyjne narzędzia TIK do tworzenia materiałów edukacyjnych: prostych quizów online (www.kahoot.com), prezentacji (www.prezi.com) czy interaktywnych zdjęć i map (thinglink.com).

DO POCZYTANIA:

Polecamy też webinarium *Wolontariat a kompetencje kluczowe – co, dlaczego, jak?*, Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej:

<https://www.youtube.com/watch?v=IUZJR5jxrmQ>.

| Pokaz talentów dla WOŚP |

Organizatorzy

Gimnazjum nr 114 z Oddziałami Integracyjnymi

Oskar w kategorii...

Włączenie całej społeczności szkolnej

Czasem opiekunowie wolontariatu zastanawiają się, jak włączyć w działanie wolontariackie większą liczbę osób niż stała, trwale zaangażowana, lecz mała grupka chętnych. Takim sposobem może być zorganizowanie wydarzenia atrakcyjnego dla wszystkich, umożliwiającego integrację, które jednocześnie ma cel dobroczynny. W tym przypadku był to pokaz talentów. Powstała możliwość uczniowskiego zaangażowania się zarówno w organizację wydarzenia, jak i występ artystyczny. Było wiele ról do obsadzenia, także dla uczniów spoza koła wolontariatu. Impreza okazała się atrakcyjną formą wpływu uczniów na tworzenie dobrej atmosfery i dała możliwość wzięcia spraw w swoje ręce przy organizacji przedsięwzięcia dla całej szkolnej społeczności. Także nauczyciele wystąpili w nieco rolach niż na co dzień.

Opis

Uczniowie z koła wolontariatu corocznie angażują się w udział w WOŚP-ie. Postanowili rozszerzyć tę akcję i urozmaicić czas w szkole, organizując wydarzenie inspirowane formatem telewizyjnym *Mam talent*. Przy tej okazji odbyło się też sporo innych akcji, które miały zwiększyć ilość zebranych pieniędzy. Pomysł przyciągnął bardzo wielu uczniów i uczennic. W organizacji pomogli nauczyciele oraz firmy i instytucje przeznaczające datki na sprzedaż i na loterię. Celem organizacji imprezy było umożliwienie każdemu uczniowi i uczennicy zaprezentowanie pasji i zdolności oraz pokazania się w społeczności z zupełnie innej strony, bez presji związanej z nauką i ocenianiem.

Impreza cieszyła się dużą popularnością. Na scenie mogli wystąpić piosenkarze i piosenkarki, karateka, pianiści oraz tancerki. Odbyło się 25 występów,

wszystkie pod bacznym okiem jury – przebranych i zabawnie odgrywających tę rolę nauczycieli. Prowadzącymi była para uczniów, którzy również weszli w konwencję telewizyjnego show.

Konkursowi towarzyszył kiermasz ciast i loteria fantowa, w której każdy los wygrał, a zarabiane w ten sposób pieniądze wrzucane były od razu do puszek WOŚPu. W dostarczeniu ciast pomogli rodzice oraz nawiązany przez uczniów kontakt z lokalnymi cukierniami.

Pomysły, inspirujące przykłady, ciekawe materiały

Adaptacja i satyra na znane wszystkim i popularne programy jest z pewnością dobrym sposobem na przyciągnięcie wielu zainteresowanych i zorganizowanie w szkole wspólnie czegoś atrakcyjnego dla uczniów. Tak jak w przypadku *Mam talent* może to być impreza towarzysząca lub pretekst do tego, żeby nagłośnić i zachęcić do wsparcia inicjatyw charytatywnych. Jak pokazał ten przykład, loterie, w których każdy los wygrywa, przyciągają wiele osób i pozwalają bić budzące dumę rekordy.

Warto przygotować szeroko zakrojoną akcję informacyjną oraz zachęcić do ofiarności i współpracy różne instytucje, które byłyby skłonne przekazać różnego typu gadżety na aukcję i sprzedaż przez uczniów.

Planując wydarzenia w konwencji *talent show*, warto też zastanowić się nad tym, czy nie ograniczyć elementu rywalizacji, która może z jednej strony wzbudzać emocje i zainteresowanie, ale z drugiej – wywołać trudne sytuacje, niepotrzebne napięcie i skupienie się na efekcie zamiast dobrej zabawy i szczytnym celu. Jedno z kompromisowych rozwiązań to rezygnacja z rankingów i wyróżnienie wszystkich, jednak każdego w innej kategorii. Kategorie te mogą mieć charakter żartobliwy i niekonwencjonalny.

| Kawiarenka Pól Nadziei |

Organizatorzy

Uczniowie i uczennice Szkoły Podstawowej z Oddziałami Integrycyjnymi nr 330 im. Nauczycieli Tajnego Nauczania

Oskar w kategorii...

Nowa, świecka tradycja – działanie stałe

Kawiarenka to cykliczny element życia szkoły, przedsięwzięcie o stałym charakterze, po części angażujące całą społeczność i do całej społeczności szkoły skierowane. Jest to rzadki w szkolnych kołach wolontariatu przykład działania ciągłego, które umożliwia cykliczną ewaluację, wprowadzanie zmian i poprawek, a także budowanie swoistej marki i tradycji wolontariatu. Wartościowe jest to, że praca nad tym przedsięwzięciem może być procesem edukacyjnym (uczniowie widzą, jak dużo się uczą, bo coraz lepiej radzą sobie z zadaniami, rozwiązują problemy w praktyce) i społecznym (uczniowie widzą, jak działanie takie zmienia grupę, ich samych oraz całą społeczność).

Kawiarenka pozwala budować dobrą atmosferę w szkole, tworzyć przestrzeń do relaksu i rozmowy podczas zebrań z rodzicami i sprawia, że szkoła wysyła sygnał: jesteśmy otwarci na wszystkich. Dodatkowo dla uczniów to ważna, praktyczna lekcja przedsiębiorczości i faktycznej pracy na rzecz ważnego dla nich celu, jakim jest materialna pomoc innym i wspieranie hospicjum. Działanie odpowiada więc zarówno na potrzebę wewnątrz szkoły, jak i przynosi pozytywny, namacalny efekt.

Opis

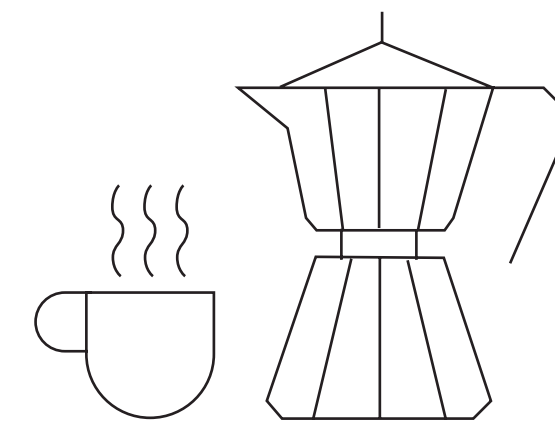
W szkole przyjął się zwyczaj organizowania kawiarenki w czasie, gdy odbywają się zebrań z rodzicami. Inicjatywa jej organizowania i dbania o zaopatrzenie jest po stronie uczniów, wspieranych przez opiekunów Koła Wolontariatu. Na ten określony czas aranżowane i dekorowane jest specjalnie miejsce, w którym można się spotkać i porozmawiać. Można też zamówić

jakiś smakołyk i napój. Za pieczenie i dostarczenie ciast odpowiedzialne są kolejne klasy wspierane w pieczeniu przez rodziców, kawiarenkę natomiast obsługują wolontariusze, co wymaga dzielenia się obowiązkami, sprawnego działania, odpowiedzialności. Zarobione w kawiarence pieniądze przekazywane są lokalnemu Hospicjum Onkologicznemu na Ursynowie.

Organizacja kawiarenki wymaga bardzo dobrej współpracy wielu osób. Wyzwaniem jest koordynacja dostarczania ciast przez różne klasy i każdorazowe upewnienie się, że będzie co sprzedawać. By osiągnąć sukces potrzebne jest także zadbanie o ekipę do pracy na miejscu. Po skończeniu zebrania wolontariuszy czeka jeszcze sprzątanie. Radości i zabawy jest jednak tyle, że kawiarenka działa nieprzerwanie.

Pomysły, inspirujące przykłady, ciekawe materiały

- Organizację podobnego przedsięwzięcia może ułatwić w miarę stały, dość liczny zespół uczniów, którzy z każdym kolejnym otwarciem kawiarenki uczą się, jak można usprawniać pracę. Warto zadbać o czas na rozmowę o tym doświadczeniu: co było przyjemne, co trudne, co należy wprowadzić następnym razem, a z czego zrezygnować.
- W organizacji kawiarenki przydają się wszelkiego rodzaju przepisy kulinarne, pomysły na aranżacje ciepłych, przytulnych wnętrz, a także narzędzia graficzne do tworzenia plakatów reklamujących menu i oferty specjalne ([canva.com](https://www.canva.com)).
- Kawiarenkę od typowego kiermaszu ciast różni to, że odpowiada ona wprost na potrzebę szkolną (ciasta są tylko elementem wydarzenia, które umożliwia swobodną rozmowę, chwilę odpoczynku itp.). Warto więc sprawdzić, jakie są potrzeby w naszej szkole i jak można je połączyć ze szlachetnym celem.

| Dotknąć Szlachetnej Paczki |

Organizatorzy

Uczniowie i uczennice Szkoły Podstawowej nr 10 im. Grzegorza Piramowicza

Oskar w kategorii...

Więcej niż akcja

Akcje dobroczynne to wciąż najbardziej popularna forma wolontariatu w szkołach. Często ich sposób przeprowadzenia może budzić wątpliwości, czy w istocie mają one wymiar wolontariacki (pracy społecznej) czy głównie charytatywny (zbiórka pieniędzy, darów). Nie znaczy to, że akcja nie może być mądrze przeprowadzona! Ważne jest to, by uczennice i uczniowie uczestniczyli w całym cyklu projektu, a nie tylko pewnym odcinku. Pomogło to zrozumieć prawdziwy sens przedsięwzięcia, poczuć się częścią czegoś ważnego, uruchomiło emocje. Niezwykle cenne było także zadbanie o to, by zmiana nie pozostała tylko w osobach, które tego doświadczyły, ale by inni uczniowie mogli usłyszeć żywą relację swoich rówieśniczek, móc z tego zaczerpnąć i, jak się okazało, także zainspirować się do działania.

Opis

Idea programu *Szlachetna paczka* na dobre zagościła w rzeczywistości społeczników i cieszy się też ogromną popularnością w szkołach. Jego szlachetna i sprawdzona formuła polega na przygotowywaniu prezentów świątecznych dla wybranych, potrzebujących rodzin. Tradycyjne uczniowie angażują się w organizowanie zbiórki, ewentualnie pomagają w pakowaniu paczek, które następnie zostają przekazane pod wskazany adres. To, co wydarzyło się w Szkole nr 10, znacznie wykroczyło poza te ramy: dzięki zaangażowaniu opiekuna koła wolontariatu, Łukasza Stańczaka, który sam jest wolontariuszem programu *Szlachetna paczka*, pięć chętnych uczennic mogło uczestniczyć w jego w pracy, odwiedzić fundację i obserwować, jak działa, a także towarzyszyć drodze pakunku aż do jego szczęśliwego odbioru i spotkania z potrzebującą rodziną (oczywiście rodzina musi wyrazić na to zgodę).

To nie koniec: na następnym spotkaniu koła wolontariatu uczennice opowiedziały innym uczniom o tym, co zobaczyły, kogo poznały, co zrozumiały. W efekcie większa liczba uczniów zapragnęła poczuć prawdziwego ducha tego programu i pomagać innym poza szkołą.

Pomysł na większe zaangażowanie nie był z początku popularny i oczywisty. Chęć współuczestniczenia w dostarczaniu paczek wyraziło tylko pięć uczennic. Z pewnością pomógł im w decyzji przykład nauczyciela i możliwość dołączenia do jego zespołu, działanie partnerskie. W konsekwencji uczennice przetarły szlaki dla innych, ośmieliły ich, że też mogą, że nie tylko warto, ale że sami z tego mogą skorzystać: poczuć emocje i zyskać poczucie wpływu, które jest bardzo budujące.

Pomysły, inspirujące przykłady, ciekawe materiały

Jest wiele sposobów na to, by przekroczyć standardową formułę akcji dobroczynnych. Istotne są:

- Świadomość celu: dzieci powinny rozumieć, dlaczego się w daną akcję angażują. W tym przypadku pomaga temu wizyta w fundacji, ale może wystarczy wybrać i omówić z uczniami dobry film dokumentalny lub fabularny, przedstawiający dany problem społeczny? Można też zaprosić eksperta lub ekspertkę zajmującą się danym tematem lub zorganizować spotkanie z przedstawicielami grupy, której dotyczy akcja (o ile mają taką gotowość).
- Działanie od początku do końca: uczniowie powinni być zaangażowani w działanie od samego pomysłu, przez jego realizację, aż po podsumowanie. To oni są inicjatorami i realizatorami akcji! Zawsze można skontaktować się z organizatorami programu i umówić się na udział uczniów w szerszej formule niż zbiórka datków.
- Świadomość efektu: dobrze, by młodzież wiedziała, w jakim stopniu ich działanie przyniosło skutki, co zmieniła ich pomoc.
- Powrót do tematu: po skończeniu akcji warto porozmawiać z uczniami, w jaki jeszcze sposób można wesprzeć daną grupę społeczną, miejsce, ideę. Może tym razem uda się zrobić coś więcej niż akcja charytatywna?
- Refleksja: często akcjom pomocowym towarzyszy swego rodzaju paternalizm, myślenie o innych jako o osobach słabszych. Warto porozmawiać z uczniami o stereotypach dotyczących pomocy i pokazać im, że osoby postrzegane jako potrzebujące (np. osoby uboższe, osoby z niepełnosprawnościami, w kryzysie bezdomności itp.) też są silne i odważne, działają społecznie, są liderami i liderkami. Ważne jest też omawianie działań i przeżyć w grupie.

Strona: www.szlachetnapaczka.pl

| Samodzielność i empatia – wsparcie dla dzieci z Oddziału Onkologicznego |

Organizatorzy

Uczniowie i uczennice Szkoły Podstawowej nr 173 im. Górników Polskich

Oskar w kategorii...

Samodzielność, czyli uczniowie decydują

Mimo że działanie uczniów mieści się w rozpowszechnionym w szkołach „charytatywnym” modelu wolontariatu, różni je od większości podobnych akcji samodzielna rola uczniów oraz stosunkowo długofalowy charakter działania. W tym przedsięwzięciu wolontariusze i wolontariuszki mogli też wykazać się bardzo różnymi umiejętnościami, a ich działanie wymagało planowania w czasie i koordynacji kilku elementów, które przygotowywały do najważniejszego momentu: wizyty w szpitalu. Dodatkowo spotkanie chorych kolegów było dla uczniów dużym przeżyciem i cenną lekcją empatii.

Oddanie odpowiedzialności i decyzji w ręce uczniów i uczennic to coś, co nadal bardzo trudno wprowadzać w szkolnych kołach wolontariatu. Z naszego doświadczenia wynika, że to nauczyciele są liderami i inicjatorami większości działań; zdarza się, że uczniowie pełnią funkcje wyłącznie wykonawcze. Wielu pedagogów obawia się, że uczniowie nie poradzą sobie z zadaniem, a obowiązki spadną na osoby dorosłe w szkole. Zachęcamy jednak do tego, by pozwolić uczniom zmierzyć się z odpowiedzialnością – można zrobić to metodą małych kroków (stopniowo) lub skoku na główkę (uczniowie od początku sami planują działanie i w związku z tym mają też większą motywację, by je wykonać). Niezależnie od wybranego podejścia, pozwólmy uczniom na samodzielność.

Opis

Koło wolontariatu ma długą tradycję współpracy z Centrum Zdrowia Dziecka w Międzylesiu, a swoje działania kieruje szczególnie do dzieci przebywających na oddziale onkologicznym. Jeden z tegorocznych pomysłów na działania polegał na tym, by z okazji dnia dziecka odwiedzić małych pacjentów i zanieść im słodycze i drobiazgi kupione za zarobione przez siebie pieniądze. Akcja miała więc kilka etapów. Wymagała zorganizowania dni, kiedy wolontariuszki i wolontariusze przyrządzali i sprzedawali gofry, wybrania prezentów i zrobienia zakupów w pobliskich sklepach, by ostatecznie reprezentacja uczniów wybrała się do szpitala.

Wolontariusze na początku planowali, jakiego typu działanie mogliby samodzielnie zorganizować w szkole, tak by cieszyło się ono dużym powodzeniem i pozwoliło im zarobić pieniądze. Postanowili robić gofry. Piekli je na lekcjach i sprzedawali na przerwach. Musieli nie tylko poradzić sobie z wyzwaniem kuchennymi, ale także szybką sprzedażą uczniom ustawiających się w niekończącej się kolejce. Akcję pieczenia gofrów zorganizowali dwukrotnie, za każdym razem dostarczając własne produkty i dzieląc się między sobą różnymi zadaniami. Następnie podejmowali decyzję, co mogą zakupić do paczki – chcieli, by podarki były atrakcyjne, osiągalne dla nich finansowo i by sprawiły frajdę jak największej liczbie dzieci. Sami wybrali się na zakupy i tam na bieżąco również podejmowali decyzje. Ostatecznie grupa chętnych do wizyty w szpitalu nie okazała się liczna – przydałoby się jeszcze więcej wsparcia ze strony rodziców, zachęcenia uczniów z ich strony i zrozumienia dla istoty całego przedsięwzięcia. Nie zniechęciło to jednak opiekunki koła, pani Patrycji Kraczek-Zimnickiej, i grupki reprezentantów, która dzięki skromnej liczbie mogła w całości wejść na oddział i osobiście spotkać się z chorymi rówieśnikami.

Pomysły, inspirujące przykłady, ciekawe materiały

To działanie miało dwa wyraźne etapy: przygotowań i zdobywania pieniędzy oraz wyjścia i obdarowania osób potrzebujących. Bardzo ważne jest połączenie ich obu i pozwolenie uczniom w uczestniczeniu na każdym etapie. Mogą dzięki temu sami doświadczyć pozytywnych skutków tego, nad czym pracują i zrozumieć, że wiele może zależeć wyłącznie od ich zaangażowania, wytrwałości i umiejętności współpracy.

Jako sposób na samodzielne zarabianie pieniędzy uczniowie mogliby wypróbować najróżniejsze przepisy na przekąski, które łatwo zrobić i sprzedać kolegom w szkole oraz organizować kiermasze, w które zaangażowanych byłoby jeszcze więcej osób ze społeczności szkolnej.

| Wolontariat protestu |

Organizatorzy

Wychowankowie i wychowanki Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii w Radości pod opieką Małgorzaty Minchberg i Justyny Bojarskiej (w ramach projektu CEO Sztuka zaangażowania. Rezydencje artystyczne w MOS-ach i MOW-ach).

Oskar w kategorii...

Interwencja społeczno-artystyczna

Jedną z rzeczy, która skłoniła nas do wybrania tej dobrej praktyki, jest zaangażowanie młodzieży w temat, który dotyka ją bezpośrednio (wycinka drzew w bezpośrednim sąsiedztwie ich ośrodka), a przy tym jest ważny dla całej społeczności lokalnej. Forma działania – performans polegający na stworzeniu napisu „Drzewa są bezbronne” na balach ściętych drzew – wykracza poza standardowe narzędzia, którymi posługują się uczniowie i uczennice, by zwrócić uwagę na problemy społeczne swojej okolicy. Włączając ten przykład do zbioru dobrych praktyk, chcemy pokazać, że zorganizowanie akcji protestacyjnej na rzecz dobra wspólnego jest działaniem nie tylko społecznym, ale też edukacyjnym.

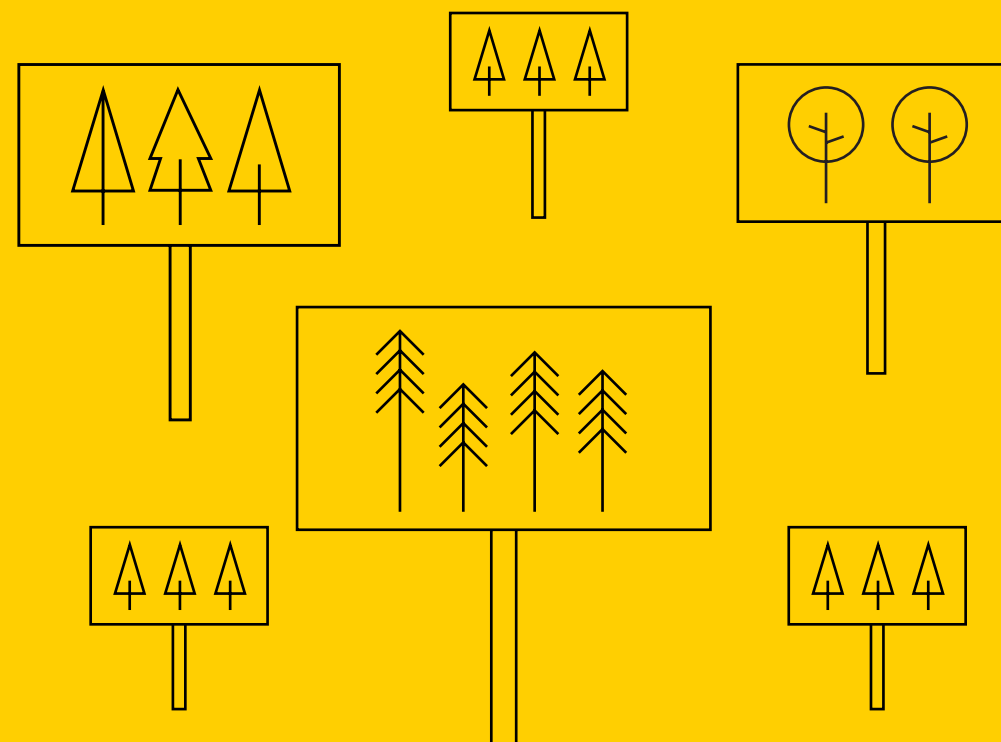
Opis

Wychowankowie i wychowanki MOS-u w Radości (12i i 13-latkowie) wzięli udział w programie CEO Sztuka zaangażowania. Rezydencje artystyczne w MOS-ach i MOW-ach i współpracowali z artystką Małgorzatą Minchberg. Ich zadaniem było wykorzystanie narzędzi twórczych do mówienia o sprawach ważnych lokalnie, do interwencji w przestrzeniach publicznych. Postanowili zająć się kwestią wycinki drzew pod trasę szybkiego ruchu, która przebiegać będzie tuż za ogrodzeniem MOS-u. Jak mówi Maja Dobiasz-Krysiak, koordynatorka programu, młodzież „nie jest odbierana jako pełnoprawni mieszkańcy dzielnicy. Co więcej, w willowej Radości uważani są za raczej kłopotliwe sąsiedztwo, a opinia szkoły dla trudnej młodzieży sprzyja powstawaniu przesądów na ich temat. Nie są podmiotem, z którym będą prowadzone miejskie konsultacje”.

Młodzież przeprowadziła performans, który był jednocześnie akcją protestacyjną nagłaśniającą problem, jak i sposobem na pożegnanie drzew czekających na wywiezienie pod wycince. Uczestnicy zaprosili gości, wspólnie przeszli w ciszy przez wycięty las, a następnie namalowali na belkach napis „Drzewa są bezbronne”. Działanie to uruchomiło dyskusję: czy taka forma działania jest dopuszczalna? Czy różni się od zwykłego graffiti i łamania prawa?

Pomysły, inspirujące przykłady, ciekawe materiały

- Więcej o rezydencjach artystycznych w szkołach i MOW-ach oraz MOS-ach przeczytacie na stronie www.rezydencje.ceo.org.pl. Polecamy też najnowszą publikację o wykorzystaniu narzędzi twórczych w szkołach do wspólnych interwencji społecznych młodzieży i artystów ([link](#)).
- Protest czy performans nie są typowymi działaniami kojarzonymi z wolontariatem. Zachęcamy jednak, by włączać je do repertuaru narzędzi, jakimi uczniowie i uczennice używają do nagłaśniania wartości i problemów, którymi zajmują się w ramach koła wolontariatu. Warto nawiązać współpracę np. z nauczycielami wiedzy o kulturze, lokalnym domem kultury lub stowarzyszeniem zajmującym się animacją kulturową.

| Państwo Brożka |

Organizatorzy

Wychowankowie i wychowanki Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii nr 6 przy ulicy Brożka pod opieką Kamili Wolszczak i Renaty Kęsik (w ramach projektu CEO *Sztuka zaangażowania. Rezydencje artystyczne w MOS-ach i MOW-ach*)

Oskar w kategorii...

Od wartości do lokalnego przywództwa

Wybraliśmy tę dobrą praktykę, ponieważ z jednej strony wykorzystuje popularny model wolontariatu polegający na prowadzeniu zajęć dla młodszych dzieci, z drugiej zaś traktuje te działania jako sposób na zbudowanie poczucia własnej wartości uczniów i tożsamości opartej na odpowiedzialności, twórczym zaangażowaniu społecznym, przywództwie lokalnym. Młodzież – a wraz z nią szkoła – staje się silną społecznością, a jednocześnie liderem szerszej społeczności lokalnej: wychodzi z inicjatywą do innych i zmienia swoje środowisko. Ta praktyka może zainspirować szkolne kluby wolontariatu do silniejszego osadzenia działań wolontariackich w tożsamości szkoły i w wartościach, które są istotne dla uczniów. Wyjście od określenia wspólnych wartości może być dobrym pomysłem dla nowo powstałych klubów wolontariatu, a dla tych z długą tradycją – sposobem na odświeżenie działań i powrót do korzeni, czyli pytania: co jest dla nas ważne i kim chcemy być?

Opis

„Państwo Brożka” to pomysł, który zrodził się we współpracy wychowanków MOS-u nr 6 z artystką Kamila Wolszczak. Młodzież nazwała szkołę państwem, które otrzymało własny rapowany hymn, flagi i przypinki. Najważniejsze jednak było stworzenie silnej tożsamości nowego państwa, którą młodzi postanowili oprzeć na relacjach – zarówno tych wewnątrz szkoły, jak i tych z okolicznymi mieszkańcami i instytucjami, np. przedszkolem i szkołą. Za wartości ważne dla obywateli i obywateli uznano też aktywność, dlatego młodzież postanowiła wyjść z inicjatywą na zewnątrz: odwiedzili przedszkole i czytali dzieciom samodzielnie przygotowane bajki, stworzyli też z przedszkolem wspólny świąteczny łańcuch świateł symbolizujący sąsiedzką jedność.

Pomysły, inspirujące przykłady, ciekawe materiały

- Więcej o rezydencjach artystycznych w szkołach i MOW-ach oraz MOS-ach przeczytacie na stronie www.rezydencje.ceo.org.pl. Polecamy też najnowszą publikację o wykorzystaniu narzędzi twórczych w szkołach do wspólnych interwencji społecznych młodzieży i artystów ([link](#)).
- Kluby czytelnicze z elementami wolontariatu to świetna dobra praktyka dla szkół: rozwijają umiejętności społeczne, pozwalają młodzieży wejść w rolę ekspertów i ekspertek, uczą pracy z grupą (i w grupie). Wiele klubów czytelniczych działa w programie *PoczytajMy* – jeden z nich prowadzi Prywatne Gimnazjum Sióstr Nazaretanek z Oddziałami Dwujęzycznymi w Warszawie. Przeczytajcie, co robią ([link](#)).

| Baśnie 1001 twarzy |

Organizatorzy

Grupa Prusaki z Zespołu Szkół nr 77, XXXV Liceum Ogólnokształcącego im. Bolesława Prusa z Oddziałami Dwujęzycznymi w Warszawie wraz z nauczycielką Renatą Sidoruk-Sołoduchą w ramach programu CEO *Nienawiść – jestem przeciw!*

Oskar w kategorii...

Liderzy tolerancji i edukacji

W tym działaniu jest kilka elementów, które mogą być inspirujące dla kół wolontariatu w szkołach. Po pierwsze jest ono mocno związane z najważniejszą rolą szkoły, jaką jest edukacja i kształtowanie postaw: młodzież weszła w rolę organizatorów szerokiego i atrakcyjnego działania edukacyjnego skierowanego do wszystkich uczniów i nauczycieli, któremu towarzyszyła też akcja charytatywna. Po drugie kluczowy okazał się temat akcji (islam oraz kultura krajów muzułmańskich), który był odpowiedzią na zdiagnozowany w szkole problem – to dobry przykład pokazujący, że wolontariat może uzupełniać luki wykryte w szkolnej rzeczywistości: zajmować się potrzebami, których inni nie dostrzegają, podejmować tematy, których inni nie chcą lub nie potrafią poruszać, ponieważ są niewygodne i kontrowersyjne. Po trzecie wreszcie cenne jest zaangażowanie wielu instytucji i ekspertów z zewnątrz, dzięki czemu działanie miało nie tylko dużą skalę, ale też było różnorodne i merytoryczne.

Opis

Baśnie 1001 Twarzy to działanie, które przeprowadzili uczniowie drugiej klasy licealnej w ramach programu CEO *Nienawiść. Jestem przeciw!* Młodzież zorganizowała Tydzień Kultury Muzułmańskiej w Zespole Szkół nr 77 w Warszawie. Odbłyły się spotkania z ekspertami i ekspertkami (*Słowem o Iranie* oraz *Turcja, czyli pasażer między Wschodem a Zachodem*) i wykłady (*Wizerunek kobiety w Islamie*, *Na Wschód, czyli do domu* oraz *O Faruq, poetce irańskiej*).

Młodzież zorganizowała też warsztaty, które poprowadziła Kalina Czarnóg oraz Ali Siargedien z Fundacji Ocalenie; kiermasz ciast, loterię i pokaz filmu *Życie jest muzyką*, a także wystawę zdjęć *Iran, jakiego nie znacie*. Akcja objęła całą społeczność szkolną (około 550 osób) oraz fanów Facebooka. Strona internetowa akcji (<https://www.facebook.com/talesof1001faces>) przedstawiała materiały źródłowe związane z tematem kampanii. Uczniom udało się pokazać bogactwo i różnorodność kultur w państwach muzułmańskiego kręgu kulturowego. Celem całego działania było zwalczanie powszechnej w Polsce islamofobii. Ważnym aspektem kampanii były również loteria i sprzedaż ciast połączone ze zbiórką pieniędzy na PCRF (Palestine Children's Relief Fund), dzięki czemu akcja miała też wymierny efekt pomocowy. Uczniowie nauczyli się, że aby odnieść sukces, potrzebna jest współpraca, dobra organizacja i oczywiście inicjatywa.

Pomysły, inspirujące przykłady, ciekawe materiały

- Więcej o uczniowskich projektach antydyskryminacyjnych przeczytacie na stronie www.szkoлатolerancji.ceo.org.pl. Znajdziecie tu przykłady projektów szkolnych i pomysły na działania w różnych obszarach wykluczenia: ze względu na pochodzenie, płeć, wiek, stopień sprawności, orientację psychoseksualną i inne czynniki.
- Zachęcamy koła wolontariatu, by organizowały wydarzenia edukacyjne wokół tematów, którymi się zajmują. To dobry sposób na nagłośnienie problemu, ale też okazja, by wolontariusze sami dużo się dowiedzieli. Nie wszystko musicie robić sami – poszukajcie wokół siebie ekspertów, stowarzyszeń i fundacji. Skorzystajcie z materiału CEO o diagnozie lokalnej ([link](#)).

| Szkoła bliżej uczniów i uczennic |

Organizatorzy

Uczniowie i uczennice Szkoły nr 271 na ul. Niegocińskiej w Warszawie pod opieką CEO w ramach programu miejskiego WARS i SAWA bliżej Społeczności, Nauki, Sztuki – czyli SeNS wspierania uzdolnionych.

Oskar w kategorii...

Zmieniamy szkołę

Wybraliśmy ten przykład, żeby pokazać, że działania wolontariackie to także te nastawione na zmianę w samej szkole. Nie muszą być spektakularne i pracochołonne – w tym przypadku polegały one na małych i bezkosztowych interwencjach, takich jak przerwy z planszówkami albo wspólna gimnastyka na dworze. Jeśli jednak wypływają z potrzeb i pomysłów uczniów, mogą poprawić klimat w szkole i dać młodzieży poczucie wpływu na rzeczywistość. Dobrą praktyką jest tu zajęcie się potrzebami samych uczniów – wbrew częstemu stereotypowi, że wolontariat musi koniecznie wiązać się z dużymi problemami społecznymi i pomaganiem innym. Działania na własnym podwórku to dobra szkoła zaangażowania społecznego, dlatego zachęcamy Was, żebyście o nich pamiętali!

Opis

Uczniowie klasy piątej w Szkole Podstawowej nr 271 w Warszawie wzięli udział w programie WARS i SAWA bliżej Społeczności, Nauki, Sztuki. Celem programu było wspieranie tak zwanych uczniów uzdolnionych – w tym przypadku uzdolnionych społecznie. Dzieci spotykały się z trenerkami CEO, które pomogły uczniom zdiagnozować najważniejsze potrzeby w szkole i zorganizować działania wychodzące naprzeciw tym potrzebom. Okazało się, że uczniów zajmują całkiem codzienne i przyziemne sprawy: brak możliwości wychodzenia na zewnątrz, nuda na przerwach, brak kontaktu ze zwierzakami... Wspólnie z nauczycielkami uczniowie zaplanowali więc zajęcia ruchowe na dworze, które odbywają się na długiej przerwie. Dzięki temu wszystkie klasy

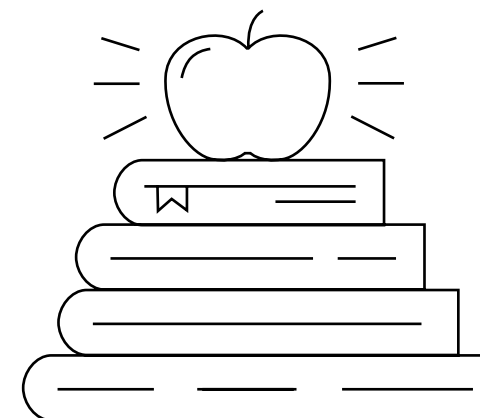
mają możliwość wychodzenia z budynku szkoły i korzystania z uroków dobrej pogody. Zaplanowali też wersję alternatywną na okres zimowy, kiedy ze względu na pogodę zajęcia na boisku nie będą możliwe: przerwy z planszówkami.

Uczniowie pracowali też nam pomysłami na lepsze poznanie się w klasie. Okazało się, że każdy ma jakąś nietypową umiejętność lub hobby, którymi mógłby się podzielić. Tak powstała inicjatywa przeznaczania części godziny wychowawczej na wymianę pasji i zajęcia prowadzone przez dzieci: jedna osoba podzieliła się wiedzą o piłce nożnej, inna przyniosła swojego szczeraka i opowiedziała, jak należy się nim zajmować... Nowa tradycja przyjęła się w klasie i jest dobrą praktyką, którą uczniowie chcą teraz promować w całej szkole.

Wszystkie działania miały przyczynić się do poprawy relacji w szkole oraz zbudowania poczucia, że szkoła jest miejscem, w którym uczniowie czują się dobrze i u siebie.

Pomysły, inspirujące przykłady, ciekawe materiały

- Rzeczą, która często budzi wielkie emocje w przypadku uczniów, jest przestrzeń szkolna. Młodzież ma potrzebę przebywania w miejscu, które jest estetyczne, wygodne, sprzyja relacjom, a przede wszystkim – daje poczucie przynależności. Dużo przykładów na to, jak zaangażować młodzież w proces przemiany przestrzeni fizycznej szkoły (nawet, jeśli chodzi o bardzo drobne i niekosztowne interwencje), znajdziecie w publikacji Fundacji Szkoła z Klasą *Otwieramy szkołę*: <https://edustore.eu/pliki/Przestrzenie-edukacji-tom1.pdf>.

| Dzień Micwy (Dzień Dobrego Uczynku, Święto Wolontariatu) |

Organizatorzy

Wychowankowie i wychowanki Zespołu Szkół Lauder-Morasha

Oskar w kategorii...

Różnorodny wolontariat całej społeczności

W organizację wydarzenia włączała się cała społeczność szkolna: zarówno rodzice jak i uczniowie byli odpowiedzialni za wielką wymiankę, prowadzenie kawiarenki czy pakowanie ubrań. Program wydarzenia został przygotowany z myślą o różnych grupach odbiorców. W trakcie Dnia Micwy ukazano różne możliwości angażowania się w wolontariat, w tym wolontariat rodzinny. Była to więc także okazja, by upowszechnić ideę wolontariatu w społeczności szkolnej. Mocną stroną organizowanego wydarzenia było ukazanie różnych możliwości włączania się w działania społeczne i dobroczynne.

Opis

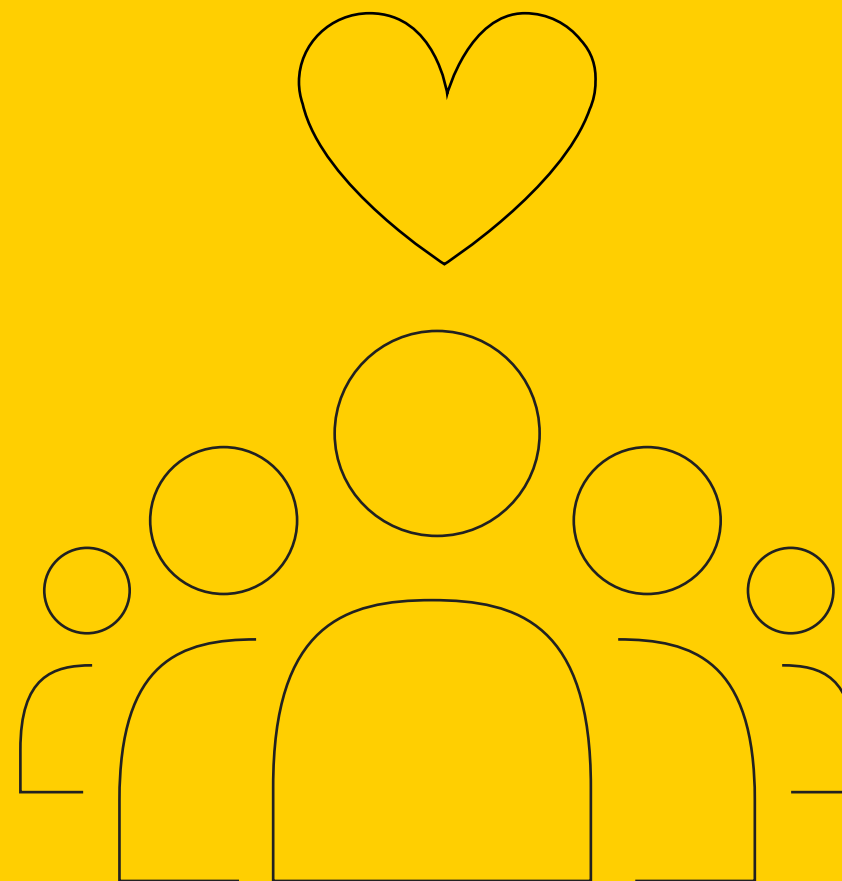
Dzień Micwy został zorganizowany w Zespole Szkół Lauder-Morasha 19 listopada 2017 r. Działanie, którego celem jest promowanie idei wolontariatu oraz wsparcia osób potrzebujących, ma charakter otwartego spotkania skierowanego do rodziców, uczniów i przyjaciół szkoły. Podczas Dnia Micwy uczestnicy mogli wziąć udział w spotkaniu z przedstawicielami Haszomer Hacair (harcerstwa żydowskiego), wielkiej wymiance ubrań, książek i zabawek, a także dowiedzieć się, jak zostać wolontariuszem w schronisku w Korabiewicach. Zwieńczeniem wydarzenia była dyskusja z udziałem zaproszonych gości na temat angażowania dzieci w wolontariat, a następnie wspólne pakowanie ubrań dla podopiecznych domu dziecka.

Podczas organizacji wydarzenia pojawiło się wyzwanie związane z zaproszeniem wystarczająco dużej liczby gości. W tym celu oprócz komunikacji bez-

pośredniej utworzono wydarzenie na portalu Facebook, na którym zarówno zachęcano do udziału w Dniu Micwy, jak i prezentowano efekty wspólnej pracy.

Pomysły, inspirujące przykłady, ciekawe materiały

- Nazwa „dzień Micwy” nawiązuje do tradycji i wartości szkoły żydowskiej. Może uda się zorganizować święto wolontariatu nawiązujące do kontekstu lokalnego: patrona szkoły lub innego znanego działacza społecznego z Waszej miejscowości?
- Osoby, które podejmą się organizacji podobnego działania, mogą skorzystać z publikacji *Kto na ochotnika? Szkolne programy wolontariatu* ([link](#)) oraz inspiracji przedstawionych w publikacji *Pomysły do zrobienia* wydanej przez Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę” (<http://pomysly.e.org.pl/>).
- Galeria zdjęć z wydarzenia ([link](#)).

| Wolontariat na rzecz zwierząt |

Organizatorzy

Szkolne Koło Wolontariatu klas I-III „Z potrzeby wielu serc. Wolontariat SP 340” działające w Szkole Podstawowej nr 340 im. Profesora Bogusława Molskiego

Oskar w kategorii...

Konsekwencja w działaniu

Wolontariusze i wolontariuszki wspólnie z koordynatorkami szkolnego wolontariatu wybrali obszary działalności, które są dla nich ważne, a następnie przez dłuższy zajmowali się tym tematem. Jest to przykład pokazujący, że możliwe jest, nawet z dziećmi młodszymi i przy wolontariacie akcyjnym, pogłębienie zrozumienia problemu społecznego, którym zajmują się wolontariusze: uświadomienie sobie przyczyn i skutków obecnego stanu rzeczy, poznanie ekspertów i ekspertek, zaangażowanie się w różne działania i ocena ich skuteczności. Ważną była wizyta studyjna w organizacji zajmującej się opieką nad zwierzętami – uczniowie zobaczyli, jak pomoc ta wygląda od kuchni, spotkali się z inspirującymi starszymi wolontariuszami. Dodatkowym atutem była w tym przypadku także mocna współpraca z rodzicami. Istotną okazała się regularność spotkań.

Opis

Głównym obszarem działalności Szkolnego Koła Wolontariatu była aktywność na rzecz zwierząt. Wolontariusze – rodzice i uczniowie – wzięli udział w różnorodnych przedsięwzięciach organizowanych zarówno w szkole jak i poza nią. Grupa nawiązała współpracę z fundacjami zajmującymi się pomocą bezdomnym zwierzętom: *Zwierzaki z Mińska* oraz *Uszate Serca Warszawy*. Podczas jednego ze spotkań uczestnicy dowiedzieli się, na czym polega adopcja zwierząt oraz w jaki sposób karmić zwierzęta. W trakcie wizyty w Fundacji Pomocy Królikom „Uszate Serca Warszawy” wolontariusze osobiście przekazali zebrane dary, a także mieli okazję uczestniczyć w karmie-

niu zwierząt, zwiedzili siedzibę fundacji oraz uzyskali informacje na temat opieki nad królikami. W celu zachęcania społeczności szkolnej do wspierania zwierząt uczestnicy zorganizowali akcję „Szkolna paka dla zwierzaka”. Oprócz regularnych spotkań wolontariuszy, w których udział brali zarówno rodzice jak i dzieci, koordynatorki prowadziły stronę szkolnego wolontariatu na portalu społecznościowym. Poprzez systematyczne przekazywanie informacji o aktualnie prowadzonych działaniach uczestnicy znali postępy realizacji poszczególnych akcji, a także mogli wspólnie wymieniać się pomysłami i wzajemnie inspirować.

Pomysły, inspirujące przykłady, ciekawe materiały

- Wolontariusze ze Szkoły Podstawowej nr 340 organizowali działania na rzecz potrzebujących zwierząt, z kolei podczas wizyt w placówkach mogli na własne oczy zobaczyć, jak funkcjonuje schronisko oraz jak skutecznie troszczyć się o psy, koty czy króliki. Takie wizyty mogą zachęcić do tego, aby obok szkolnej aktywności wolontariackiej włączyć się w wolontariat w konkretnej placówce, jak ma to miejsce w schronisku „Na Paluchu” <http://www.napaluchu.waw.pl/wolontariat>.
- Osoby, które podobnie jak członkowie i członkinie szkolnego koła wolontariatu z Szkoły Podstawowej nr 340, będą chcieli włączyć się w działania na rzecz zwierząt, mogą skorzystać z bazy ofert wolontariatu, która dostępna jest na stronie <http://ochotnicy.waw.pl/oferty>.
- Aby wokół wspólnie realizowanych przedsięwzięć zbudować społeczność, a także wzmocnić wolontariuszy w działaniu, można wykorzystać karty pracy *Kto na ochotnika?* ([link](#))

| Wolontariat sportowy |

Organizatorzy

LXII Liceum Mistrzostwa Sportowego im. Generała Broni Władysława Andersa

Oskar w kategorii...

Wolontariat profilowany

Szkoła sportowa przyciąga uczniów i uczennice, dla których sport jest nie pasją i codziennością. W tym przypadku młodzież postanowiła wykorzystać to, by jednocześnie rozwijać swoje zainteresowania i wiedzę o sporcie, jak i zaangażować się w działania społeczne jako organizatorzy. Jest to przykład wolontariatu opartego na zasobach i potrzebach młodzieży, a jednocześnie wychodzącego naprzeciw wyzwaniom (np. młodzież sprawdzała się w nowych dla siebie rolach, uczyła się nawiązywać kontakty, koordynować wydarzenia itp.). Warto zwrócić uwagę na różnorodność imprez sportowych z punktu widzenia skali tych wydarzeń: wolontariusze działali zarówno przy wielkich imprezach masowych, ogólnomiejskich, jak i przy lokalnych zawodach dla młodszych dzieci. Mieli kontakt z wieloma organizacjami, co przekłada się na dużą liczbę nowych doświadczeń i sytuacji, w których musieli się odnaleźć.

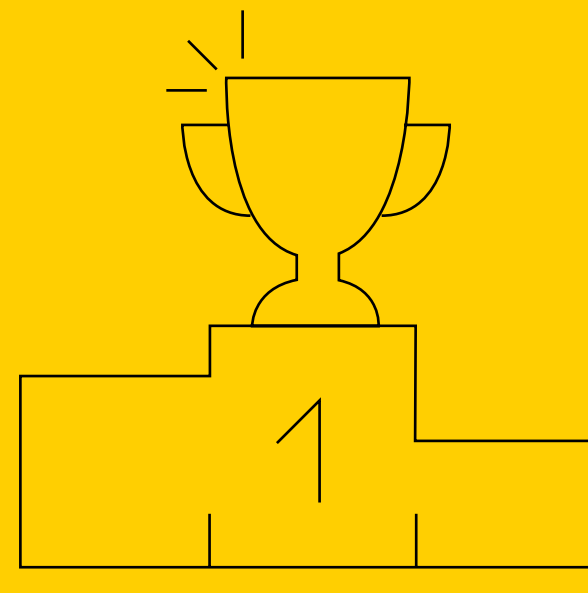
Opis

Młodzież ma możliwość włączenia się w różnorodne akcje i działania oparte na wolontariacie sportowym. Na początku roku szkolnego uczniowie we współpracy z opiekunami dokonali wyboru inicjatyw, w których chcieliby uczestniczyć. Zdecydowano się na wsparcie Biegu Niepodległości, ORLEN Warsaw Marathon, Biegu Konstytucji 3 Maja, 5150 Warsaw Triathlon. Wolontariusze podjęli współpracę przy organizacji zawodów dla najmłodszych „Od zabawy do sportu”, które odbyły się w dzielnicy Śródmieście. Podczas wydarzeń sportowych młodzież nie tylko wspiera organizację wydarzeń, ale także uczy się zachowań prosportowych, umiejętności kibicowania oraz brania odpowiedzialności za zdrowie i bezpieczeństwo innych osób.

Opiekunowie szkolnego koła wolontariatu przed włączeniem się w dane wydarzenie sportowe organizują spotkania, w trakcie których przekazują wolontariuszom wszystkie informacje niezbędne do udziału w planowanym przedsięwzięciu. Po zakończonym wolontariacie organizowane jest spotkanie podsumowujące z młodzieżą.

Pomysły, inspirujące przykłady, ciekawe materiały

- Osoby, które ukończą 15 lat, mogą zostać wolontariuszami podczas biegu ORLEN Warsaw Marathon. Obszarami zaangażowania wolontariuszy są: Biuro Zawodów, obsługa miasteczka biegaczy i strefy „Start/meta”, centrum wolontariatu, wydarzenia towarzyszące, wsparcie przygotowań, punkty odżywcze i punkty odświeżania na trasie biegu. Szczegółowe informacje dotyczące wolontariatu dostępne są na stronie: <https://www.orlenmarathon.pl/wolontariat>
- Wolontariat sportowy często wiąże się ze współpracą z dużymi organizacjami zewnętrznymi. Bardzo ważne jest zapoznanie się z zasadami prowadzenia wolontariatu sportowego oraz zebranie odpowiednich zgód i oświadczeń.
- Myśląc o wolontariacie sportowym, można zapoznać się z jego ofertą na stronie programu Ochotnicy Warszawscy: <http://ochotnicy.waw.pl/oferty-wolontariatu>.

| Wolontariat w Centrum Zdrowia Dziecka |

Organizatorzy:

Szkolne Koło Wolontariatu w Szkole Podstawowej nr 357

Oskar w kategorii...

Trudny temat

Działanie opiera się na współpracy z Centrum Zdrowia Dziecka. Wolontariusze, wykonując ozdoby świąteczne, zmieniają przestrzeń oraz wprowadzają świąteczny nastrój w przychodni onkologicznej. Rozwijają umiejętności kreatywnego myślenia czy współpracy w grupie, ale przede wszystkim inteligencję społeczną i emocjonalną. Jednym z atutów akcji jest to, że pozwala dzieciom zmierzyć się z trudnym emocjonalnie tematem choroby (dzieci odwiedzają placówkę, rozmawiają z personelem i pacjentami, wcześniej dowiadują się, na czym polega ta choroba), jednak samo działanie jest stosunkowo bezpieczne. Atutem jest też cykliczność akcji.

Opis

Przed świętami Bożego Narodzenia wolontariusze ze Szkolnego Koła Wolontariatu SP 357 wybrali się do Centrum Zdrowia Dziecka, aby świątecznymi dekoracjami ozdobić korytarze przychodni onkologicznej. Dekoracje zostały wykonane samodzielnie przez dzieci podczas spotkań, które odbywały się w szkolnej świetlicy. Uczennice i uczniowie w tym roku zdecydowali się na opracowanie ozdób przestrzennych. Personel medyczny przychodni w ramach podziękowania wręczył uczniom dyplom oraz gry edukacyjne. Działanie to jest stałą częścią programu szkolnego wolontariatu, dzięki czemu uczniowie odpowiednio wcześniej planują swoje zadania i co roku pracują nad nowym motywem tematycznym oraz formą dekoracji.

Pomysły, inspirujące przykłady, ciekawe materiały

- Zarówno szkolne koła wolontariatu, jak i samodzielni wolontariusze mogą włączyć się w działania podejmowane przez placówki medyczne i opiekuńcze na rzecz swoich pacjentów. W Warszawskim Szpitalu dla Dzieci wolontariusze mogą prowadzić dla małych pacjentów animacje, czytać bajki, grać wspólnie w gry planszowe czy prowadzić zajęcia plastyczne. Więcej informacji dostępnych jest na stronie <http://www.wsdz.pl/pl/pages/zapraszamy-do-wspolpracy>.
- Przed przystąpieniem do realizacji działań na rzecz placówek medycznych czy opiekuńczych warto wspólnie z wolontariuszami zorganizować spotkanie poświęcone funkcjonowaniu miejsca, do którego zaplanowano wyjście. Dla niektórych uczniów kontakt z osobami ciężko chorymi może być pierwszym tego typu spotkaniem.
- Jeśli planujecie spotkania i działania skierowane do osób, które stereotypowo postrzegane są jako słabsze (np. osoby chore, osoby z niepełnosprawnościami, w kryzysie bezdomności, trudnej sytuacji finansowej itp.), warto spróbować przełamać ten stereotyp. Polecamy działania, które opierają się na spotkaniu i wspólnej pracy na równych zasadach: dobrym przykładem są projekty Stowarzyszenia Chata z Pomysłami, które pracuje z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie. Podopieczni Chaty sami angażują się na rzecz miejscowego schroniska, wypłatając kojce i legowiska dla zwierząt. Może w ramach wolontariatu uda Wam się zaplanować podobne działania?
- Jeśli wolontariusze chcieliby włączyć podopiecznych placówki do aktywnej współpracy, można skorzystać z ćwiczeń i zabaw opisanych w Zabawniku: <https://zabawnik.org>.

| Dzieci – dzieciom |

Organizatorzy

Szkoła Podstawowa nr 264 im. Gabrieli Mistral w Warszawie

Oskar w kategorii...

Wrażliwość globalna

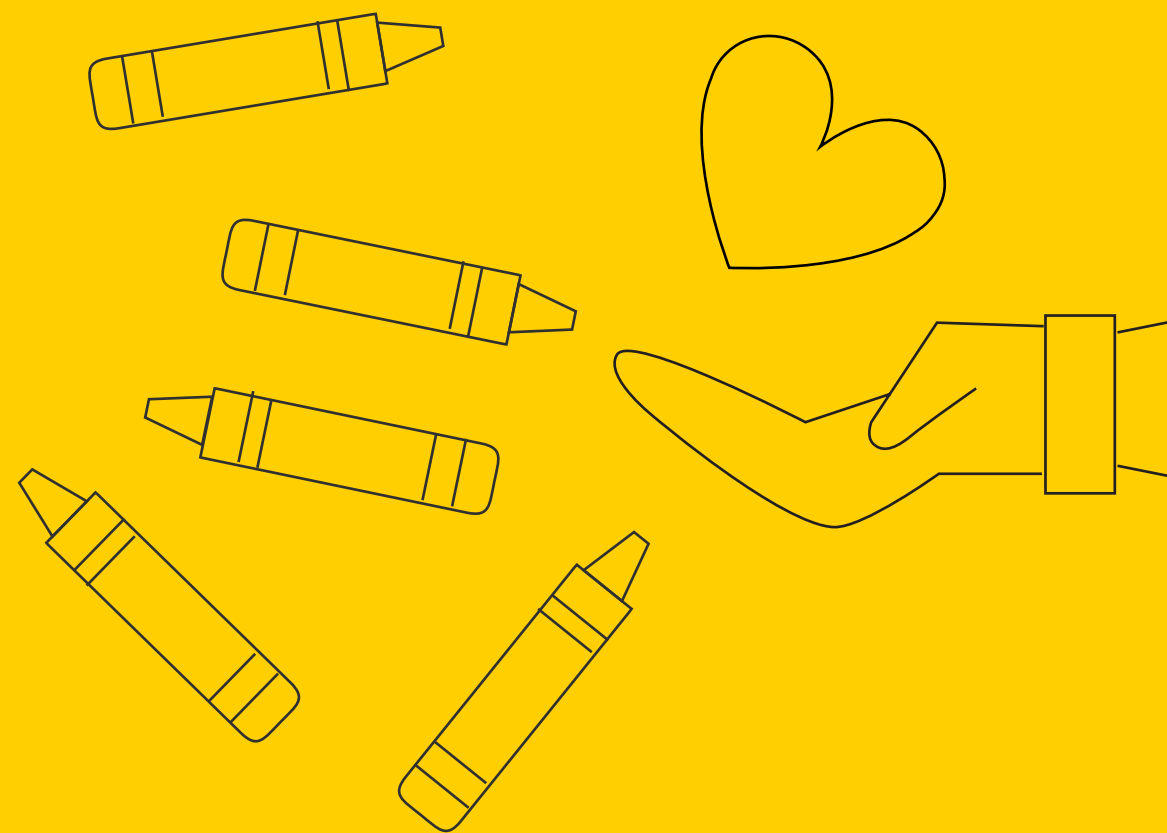
Wolontariusze ze Szkoły Podstawowej nr 264 podejmują różnorodne działania na rzecz osób potrzebujących. Jednym z nich była zbiórka na rzecz potrzebujących – ofiar wojny w Aleppo. Społeczność szkoły, zaniepokojona bieżącymi wydarzeniami dotyczącymi działań wojennych w północno-zachodniej Syrii, nie pozostała bezczynna. Wokół wspólnego celu zgromadziła licznych partnerów i przyjaciół. Organizowany koncert oraz prowadzona zbiórka niosły za sobą dodatkowe wartości. Uczniowie jak i rodzice wyrazili sprzeciw wobec działań wojennych, przemocy i agresji, w których ofiarami padają przede wszystkim najmłodszy. Ważne było to, że uczniowie podjęli temat, który przez wiele osób postrzegany jest jako kontrowersyjny. Ich działania były też przemyślane i zgodne z kryteriami „dobrej”, skutecznej pomocy.

Opis

Wolontariusze we współpracy z samorządem uczniowskim zorganizowali w czerwcu 2017 roku koncert talentów *Dzieci – dzieciom*, podczas którego przeprowadzili zbiórkę funduszy na rzecz najmłodszych ofiar wojny w Aleppo. W przygotowanie wydarzenia włączyła się cała społeczność szkoły, władze dzielnic oraz przyjaciele i partnerzy placówki. Podczas koncertu, który prowadzili sami wolontariusze i wolontariuszki, goście mogli podziwiać uczniowskie pokazy taneczne, występy wokalne i instrumentalne, a także baletowe przedstawione w różnych aranżacjach. Organizatorzy zaprosili także gości specjalnych z zespołu V2 z Egurrola Dance Studio oraz z zespołu Swagg Junior 2. Zorganizowano kawiarenkę z pysznościami, kącik z książkami, malowanie twarzy, popcorn, balony z helem, uruchomiono sklepik z ziołami i roślinami doniczkowymi, a także licytowano prace plastyczne. Podczas koncertu udało się zebrać blisko 7 tys. zł. Zbiórkę na rzecz dzieci z Aleppo powtórzono pod koniec roku szkolnego oraz na początku września. Łącznie podczas trzech akcji zebrano kwotę ponad 10 tys. zł.

Pomysły, inspirujące przykłady, ciekawe materiały

- Działania zrealizowane przez społeczność ze Szkoły Podstawowej nr 264 zaangażowały wielu interesariuszy, a tym samym wymagały przemyślanej i dobrze zaplanowanej współpracy z partnerami. Podejmując współpracę z sojusznikami, warto pamiętać o włączaniu partnerów na różnych etapach realizacji wydarzenia.
- Przed organizacją zbiórki publicznej warto zapoznać się z informacjami dotyczącymi jej realizacji. Konieczne jest dopilnowanie wszystkich zasad związanych z jej przygotowaniem, przeprowadzeniem oraz podsumowaniem. O tym, jak zrealizować zbiórkę publiczną, można dowiedzieć się po lekturze artykułu zamieszczonego na stronie www.poradnik.ngo.pl/zbiorki-publiczne.
- Zbiórki publiczne zgłasza się i rozlicza za pośrednictwem portalu www.zbiorki.gov.pl.

| Pomaganie przez czytanie |

Organizatorzy

Niepubliczna Szkoła Podstawowa nr 47 im. Roberta Schumana Fundacji Primus

Oskar w kategorii...

Pomoc globalna

Uczniowie, przyłączając się do projektu Smart Owls Reading Club realizowanego przez Szkołę Języków Obcych SOKRATES, wspierają swoich rówieśników z kenijskich szkół. Młodzież, wypożyczając książkę, otrzymuje kupon, który stanowi równowartość 1/10 dziennego kosztu utrzymania dziecka w Kenii. Z kolei podczas zajęć z zaproszonymi gośćmi dzieci dowiadują się, jak wygląda życie i zjawisko bezdomności w niektórych krajach Afryki. Ponadto uczniowie, czytając książki w języku angielskim, rozwijają swoje umiejętności lingwistyczne. W tym miejscu warto zaznaczyć, że działanie to nie jest wolontariatem (pracą społeczną) w ścisłym tego słowa znaczeniu, a bardziej działaniem charytatywnym. Model ten jest jednak interesujący i może być jednak w prosty sposób rozszerzony o komponent działania wolontariackiego, np. przez zorganizowanie przez wolontariuszy wydarzenia czytelniczego promującego ideę projektu oraz wiedzę o krajach Globalnego Południa.

Opis

20 lutego 2018 roku uczniowie Niepublicznej Szkoły Podstawowej nr 47 wzięli udział w spotkaniu z panią Moniką Brandys z organizacji New Life Mission, która zajmuje się organizacją pomocy dla osieroconych dzieci i wdów w Kenii. Prelegentka opowiedziała uczniom klas III-VI o życiu dzieci w Kenii, a także zachęciła młodzież do udziału w projekcie Smart Owls Reading Club. W ramach współpracy szkolna biblioteka otrzymała pakiet anglojęzycznych publikacji (bajki, opowiadania, komiksy), które mogą wypożyczać uczniowie. W zamian za każdą przeczytaną książkę czytelnik otrzymuje jeden kupon, który wypełnia, wpisując swoje imię i nazwisko, a następnie wrzuca do wyznaczonego pojemnika. Każda przeczytana książka to pieniądze przekazywa-

ne przez Szkołę Języków Obcych SOKRATES na pomoc dzieciom w Kenii. Akcji przyświeca hasło *Read'n'Help*, czyli „czytaj i pomagaj”.

Pomysły, inspirujące przykłady, ciekawe materiały

- Projekt realizowany jest przez Szkołę Języków Obcych SOKRATES we współpracy z Fundacją New Life Mission. Szczegółowe informacje na temat inicjatywy są dostępne na stronie <http://www.tesokrates.com.pl/dzieci/smart-owls-reading-club>.
- Osobom, które chciałyby podejmować tematy związane z krajami Globalnego Południa, polecamy materiał *Jak mówić o większości świata?*: http://igo.org.pl/wp-content/uploads/2016/01/Jak_mowic_o_wiekszosci_swia-ta_wydanie4_-ebook.pdf.

